

Rivier met veel gezichten

Regenrivier de Maas vormt de rode draad voor deze fietstocht in Rivierpark Maasvallei. Nu eens stroomt hij krachtig, dan weer meandert hij kalm in zijn brede bedding. Erlangs wacht een symfonie van wildernis. Hoog, laag, nat, droog, grind, zand, slib; elke plek oogt anders. De afgelopen twee decennia hebben Nederlandse en Vlaamse natuurorganisaties gewerkt aan het tot stand brengen van dit grensoverschrijdende natuurgebied. Tussen Roosteren en Maastricht is zo veel mogelijk getracht de oorspronkelijke loop en bijbehorende flora en fauna van het rivierdal terug te brengen.

Over de route

Lengte: 30 km, 2 uur

Startpunt: Fietsknooppunt 01.

Parkeren: Q-park P+R Station, Parallelweg t/o 15, 6221 BD Maastricht.

Openbaar vervoer: NS-station Maastricht, vanaf hoofduitgang rechtuit in westelijke richting Stationsstraat. Over Servaasbrug naar fietsknooppunt 01.

Tip: voetveel Geulle a/d Maas – Uikhoven vaart niet het hele jaar: mei en sep 10-19 uur; jun t/m aug 10-21 uur. Buiten die tijden: via fietsknooppunten 52-51 richting 45, maar na de Scharbergbrug rechtsaf over fietspad, rechts aanhouden tot 45 en linksaf naar 17. Een extra lus van 10 km

Routebeschrijving

Bestaat uit verschillende fietsknooppunten.

A) Richting 16, Ga bij aankomst bij het Julianakanaal niet linksaf naar de brug maar rechtsaf langs westelijke oever over Weg van Bunde naar Geulle. Sla, vlak voor de helling naar de brug, eerst rechtsaf naar het uitkijkpunt 04 bij Voulwames en fiets dan weer terug.

B) Richting 08 tot Borgharen. Ga in Borgharen rechts de Trichter Voogdenstraat in, sla einde linksaf Baron de Rosenstraat en weer linksaf de Daalstraat in, langs kasteel Borgharen richting 08.

C) Fiets na de sluisbrug, bij de rotonde rechtdoor, Borgharenweg, in plaats van linksaf. Sla onder viaduct rechtsaf en fiets langs de oever van de Maas, Franciscus Romanusweg. Steek de volgende brug oversteken (rechts) en sla na de brug linksaf richting 01.

Onderweg

1. Panorama bij de grenspaal

Las een pauze in voor het uitgestrekte panorama bij de grenspaal vlak voor het Belgische plaatsje Smeermaas. Vanaf dit punt is de Maas een grensrivier: naar het noorden fietsend: de linkeroever Vlaams en de rechteroever Nederlands. Uiteraard kunnen de grenspalen niet middenin het water worden geplaatst; ze staan aan beide kanten van de rivier. Bij laag water ziet u een smalle richel grind in het midden van de rivier, al dan niet bevolkt door meeuwen. Hier lag vroeger de oorspronkelijke, steile oever van de Maas. Het deel erachter is afgegraven. Goede doorstroming is belangrijk om de vorming van groenalg en botulisme te voorkomen. Na zware

regenval verandert het aantal kubieke meter water dat per seconde door de rivier stroomt drastisch. Gaat er 's morgens om tien uur bijvoorbeeld dertig 'kuub' doorheen, een uur later is het al zestig, om aan het einde van de dag aan te zwellen tot zo'n honderd kuub.

2. Herbricht

Ook bij het gehucht Herbricht zijn grindwinning, natuur en veiligheid met elkaar vervlochten.

Herbricht ligt geheel in het winterbed van de Maas. Van oudsher staan de gebouwen op een natuurlijke hoogte, die bij hoge waterstanden als een eiland te midden van de rivier ligt. Behalve als de Maas zich zo laat gelden als in 1993 en 1995. Heel Herbricht kreeg toen natte voeten. Verruiming van het rivierbed door gerichte grindwinning in de uiterwaarden moet dit in de toekomst voorkomen. In 2010 is aan Vlaamse zijde begonnen de kunstmatige zomeroever te

verlagen zodat er een nieuw rivierbed ontstaat. Hier heeft de Maas het voor het zeggen: overal verschijnen nieuwe geulen, grindbanken en eilandjes.

3. Rivierbedding

Ga het wandelhekje door aan uw rechterhand en u kunt helemaal doorlopen tot aan het water. De rivierbedding loopt geleidelijk af. Eerst grind, een grondige ondergrond en richting rivier verschijnt een sliblaagje onder de schoenen. Grote, hoekige stenen en brokstukken zijn in de ijstijd hier naartoe gevoerd. Er staat zeepkruid, een plant die zijn naam ontleent aan de stof die in de wortels zit en gaat schuimen bij contact met water. De vrij zeldzame gevlekte scheerling tooit de grond van juni tot oktober uitbundig met zijn witgebloemde schermen. Hij lijkt enigszins op kervel, maar vergis u niet, alle delen van de plant zijn giftig. Van juli tot oktober bloeit de lieflijke rode ogentroost met zacht rozerode bloemen. Ook de zwarte populier, een bijna verdwenen boomsoort in het rivierenlandschap, laat zich er steeds meer zien. Oeverzwaluwen vliegen langs en aan de overkant zit een beverburcht. Links aan de overzijde bevindt zich de monding van de Geul. U ziet een glinsterend stroompje de begroeiing onderbreken.

4. Monding van de Geul

Aan de andere kant van de Maas kan worden gewandeld naar de monding van de Geul. Volg de weg na de buurtschap Voulwames tot aan de Maas en neem vanaf het uitkijkpunt de stenen trap naar beneden, sla dan linksaf. Het is zo'n 300 meter verderop, te bereiken via de oever. Momenteel – anno augustus 2013 – valt hier de nodige begroeiing te trotseren, maar er zijn voornemens deze te laten begrazen of op andere wijze in te snoeien. Let ook eens op de tekst onder het kruisbeeld bij de boerenhoeve op nummer 1!

5. Itteren en Borgharen

De kerkdorpen Itteren en Borgharen zijn zwaar getroffen tijdens de hoogwaterstanden in 1993 en 1995. Dijkringen rond de dorpen bieden nu een beschermingsniveau van 1/50 jaar, zo wordt aangenomen. Na uitvoering van het Grensmaasproject zal dit 1/250 jaar zijn. Leuk weetje: oude woningen in Borgharen hebben nog een putje in huis voor overstromingstijden.

6. Hochter Bampd

Een wel heel weids uitzichtpunt volgt achter de witte kapel van Itteren. Recht tegenover ligt de Hochter Bampd. Dit is het zuidelijkst gelegen natuurgebied langs de Grensmaas, met een centraal gelegen plas, die in de jaren 50 en 60 is ontstaan door commerciële grindwinning. Te uitbundig graven heeft toen een diepe bak vol water achtergelaten. Inmiddels is de zomeroever tussen de plas en de Maas verlaagd en het noordelijk deel van de plas opgevuld. De rivier krijgt meer ruimte en ooibossen rond de plas kunnen zich vandaag de dag spontaan ontwikkelen.

7. Stuw van Borgharen

De Stuw van Borgharen laat restwater door. Eerst wordt het water verdeeld tussen België (het Albertkanaal) en Nederland (het Julianakanaal). Wat over is, gaat in het 'putje' alias de Grensmaas, die hier begint.